

Ali imate pravilno označen med?

dr. Urška Ratajc, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane (urska.ratajc@czs.si)

Katere so najpogostejše pomanjkljivosti deklaracij medu? Na podlagi skoraj 150 svetovanj o označevanju kozarcev medu v članku podajamo ključne napotke, da se lahko najpogostejšim napakam pri označevanju uspešno izognete.

Čebelar mora na eni strani skrbeti za zdravje in blaginjo čebeljih družin in na drugi strani kot proizvajalec živil zagotavljati, da so njegovi pridelki varni in kakovostni. Del nalog in odgovornosti čebelarja je tudi pravilno označevanje čebeljih pridelkov, h kateremu nas zavezujejo veljavni predpisi. Zavedati se moramo splošnega načela živilske zakonodaje, da je treba potrošnikom zagotoviti dovolj podatkov o živilu, da jim omogočimo ozaveščeno izbiro. Hkrati moramo nujno preprečiti morebitno zavajanje potrošnikov. V članku povzemamo nekaj ključnih podatkov o označevanju predpakiranih živil in konkretno medu, ki vam lahko pomagajo, da se izognete napakam, ki jih najpogosteje opazimo na deklaracijah medu.

Vsi čebelji pridelki in izdelki iz čebeljih pridelkov, ki jih čebelar daje na trg, morajo biti ustrezno označeni, označevanje pa mora biti v slovenskem jeziku, točno, jasno, razumljivo, neizbrisno in čitljivo. Čebelarjem so v okviru delovanja Javne svetovalne službe v čebelarstvu na voljo številna izobraževanja, ki pokrivajo tudi tematiko pravih deklaracij (npr. Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu, Tehnologija pridelave medu in označevanje), vendar

Pri označevanju kozarcev medu so **obvezni podatki na nalepki**: prodajno ime, neto količina, rok uporabnosti, ime in priimek ter polni naslov nosilca živilske dejavnosti, država porekla in serija oz. lot (če rok uporabnosti ni v datumski obliki). Kozarec moramo obvezno opremiti še s **prelepko**, ki potrošniku zagotavlja, da embalaža po pakiranju ni bila odprta in vsebina ni bila spremenjena.

se še vedno pojavljajo določene pomanjkljivosti pri označevanju čebeljih pridelkov. Na Čebelarški zvezi Slovenije smo poleg izobraževanj na voljo tudi svetovalci JSSČ, ki čebelarjem pomagamo pri pravilni označitvi medu in drugih pridelkov. V letu 2024 smo svetovali pri označevanju 143 kozarcev medu, od katerih je imelo povsem ustrezno označevanje 42,7 % kozarcev, pri preostalih kozarcih smo podali napotke za odpravo napak. Od vseh kozarcev skupno jih je bilo 54,0 % opremljenih z nalepko, ki je imela vse podatke natisnjene, in 46,0 % kozarcev s tako, ki je imela vsaj en podatek na nalepki dopisan ročno. Dobra polovica vseh pregledanih nalepk je bila tipskih

PRIMER PRAVILNE NALEPKE

1	Ime živila	Obvezen podatek	5	Ime ali naziv podjetja in nosilca živilske dejavnosti	Obvezen podatek
2	Neto količina	Obvezen podatek	6	Država izvora	Obvezen podatek
3	Rok uporabnosti lahko zapišemo tudi na spodnji način: Uporabno najmanj do konca decembra 2026 Uporabno najmanj do konca 2026	Obvezen podatek	7	Navodilo za uporabo	Neobvezno
4	Serija (lot) živila (ne) Obvezen podatek Odvisno od načina zapisa (naka uporabnosti)		8	Prelepka	Obvezno

NAIPOGOSTEJŠE NAPAKE

Rok uporabnosti		Serija (lot) živila	
NAPAČNO:		NAPAČNO:	
Uporabno najmanj do 2026	Manjka točen datum: dan, mesec	315/2024	Manjka oznaka L
Uporabno najmanj do marec 2026	Manjka beseda konca ali točen datum: dan	13.12.2024	Lot naj ne bo zapisan v datumski obliki
Uporabno do konca 2026	Manjka beseda najmanj	Ime izdelka	
Rok uporabnosti 2 leti	Takšen način zapisa za rok uporabe ni ustrezen	NAPAČNO:	
		Slovenski med	
Neto količina		Izraz Slovenski med se lahko označuje samo za medove iz sistema zaščitene geografske označbe	
NAPAČNO:			
450 g	Število ni velikovsaj 4 mm	Domači med	
Vsebina: 450g	Manjka presledek med številko in enoto	Izraz domači ni opredeljen v Pravilniku o medu, zato ga ne smemo uporabljati	
450 G	G ne sme bitivelika črka		
450 g	G ni dovoljena enotaka	Izraz naravni ni opredeljen v Pravilniku o medu, zato ga ne smemo uporabljati	
270 ml	Bolj primerna enota so g ali kg kot ml		
Teža: 450 g	Težani pravilen izraz	Država izvora	
		POMANKLJIVOST:	
Ime in priimek ter naslov nosilca živilske dejavnosti		Označeno mora biti tudi poreklo medu.	
NAPAČNO:		Dodatne oznake	
Janez Krajnski	Manjka točen naslov	NAPAČNO:	
		Cvetlični med	
		Medu ni dovoljeno pripisovati zdravih lastnosti in učinkov, ki jih nima.	

Obvezne informacije morajo biti označene **na dobro vidnem mestu**, tako da so zlahka vidne, jasno čitljive in neizbrisne. Ne smejo biti prekrite, zakrite ali ločene z drugim pisnim ali slikovnim gradivom ali zaradi gradiva manj opazne. **Velikost črk označena pod številko 6 (na sliki) mora biti velikost vsaj 1,2 mm.** Ime živila in neto količina morata biti zapisana v istem vidnem polju.

Čebelarstvo

nalepk ČZS (53,2 %). Med ustreznimi deklaracijami je bilo več takšnih s tipsko nalepko (62,3 %) kot z drugimi nalepkami (37,7 %). Ko oblikujete svoje nalepke, jih lahko pošljete v pregled svetovalcem JSSČ za zagotavljanje varne hrane. Na nas se lahko obrnete tudi v primeru drugih vprašanj v zvezi z označevanjem čebeljih pridelkov.

Največkrat podani nasveti za pravilno označitev medu

Daleč najpogostejše smo svetovali glede nepopolnih ali netočnih **podatkov o nosilcu živilske dejavnosti** (39 %). Pri tem je največkrat šlo ali za netočno poimenovanje proizvajalca (npr. »Čebelarstvo Kranjski« namesto »Janez Kranjski«) ali pa za navedbo nepopolnega naslova (npr. manjkajoča poštna številka). Na deklaraciji lahko poleg obveznih podatkov o proizvajalcu dodate še svojo blagovno znamko (npr. »Čebelarstvo Kranjski«) in svoj logotip, vendar **ime blagovne znamke ne nadomesti obvezne navedbe polnih in točnih podatkov o nosilcu živilske dejavnosti**. Zapisati moramo polno ime proizvajalca oz. naziv podjetja ter polni naslov, ti podatki pa se morajo ujemati s podatki v Registru čebeljakov oz. Registru živilskih obratov. Prav tako ne moremo pod »pridelal in polnil« navajati oseb, ki niso v Registru. Če je nosilec živilske dejavnosti Janez, potem navedba »Janez in Marija Kranjski« ni ustrezna. To lahko označite kje druge na nalepki (npr. v sklopu navedbe blagovne znamke).

Druga zelo pogosta napaka pri označevanju medu je neustrezna **velikost pisave pri zapisu neto količine** (21 % deklaracij). Za količini medu 200 g in 1000 g morajo biti številke in črke, ki označujejo količino (število in enota), velike vsaj 4 mm, med številko in enoto pa mora biti presledek. Na velikost črk moramo paziti še posebej v primerih, ko neto količino na nalepko zapišemo ročno.

Druge napake pri označevanju medu so bile mnogo redkejšje in so se v naboru vzorcev, ki smo jih pregledali, pojavile v nizkem deležu (pod 3 %). Nekateri čebelarji so na nalepki pozabili navesti rok uporabnosti, neto količino, lot, poreklo ali podatke o proizvajalcu. Redkeje smo zabeležili napačen zapis

roka uporabnosti. Rok uporabnosti lahko zapišemo na dva načina: »uporabno najmanj do konca: ... (sledita mesec, leto ali samo leto)« ali »uporabno najmanj do: ... (sledijo dan, mesec, leto). Ena od napak je bilo tudi napačno zapisano prodajno ime izdelka, ki mora potrošniku omogočati prepoznavanje narave živila in razlikovanje od drugih podobnih izdelkov. O pravilnem zapisu prodajnega imena ste lahko brali v SČ 7–8/2024, v članku z naslovom Osvojite srca in pozornost potrošnikov z lokalno blagovno znamko medu in čebeljih pridelkov. Izjemoma smo našli še navedbo nedovoljenih oznak. Z označbami na deklaraciji živila ne smemo zavajati potrošnikov. Prepovedano je pripisovanje zdravilnih lastnosti in učinkov ter lastnosti, ki namigujejo na preprečevanje, zdravljenje ali ozdravljenje bolezni ljudi, ali opozarjanje na take lastnosti.

Označbe na živilu končnega potrošnika seznanjajo z vsebino pakiranja, lastnostmi živila in morebitnimi posebnostmi. Potrošniki so zadnja leta vse bolj osveščeni, vedno bolj znajo brati deklaracije in postajajo s tem zahtevnejši kupci, ki iščejo kakovost. A označevanje ni namenjeno zgolj temu, da lahko končni potrošnik ozaveščeno izbere živilo, temveč omogoča tudi sledljivost do pridelovalca čebeljih pridelkov in s tem zagotavljanje produktne odgovornosti za med, ki ga čebelar trži ali podarja.

Viri:

Pravilnik o medu (Uradni list RS, št. 4/11, 26/14 – ZKme-1B in 9/15).

Uredba (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredbe (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004.

Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom (Uradni list RS, št. 6/14).

Pravilnik o posebnih zahtevah glede označevanja in predstavljanja predpakiranih živil (Uradni list RS, št. 83/14 in 74/16).

Direktiva 2011/91/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o označbah ali znakih za identifikacijo serije, v katero spada živilo.

Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane.

Pravilnik o količinah predpakiranih izdelkov (Uradni list RS, št. 110/02 in 89/08). Vodnik za izvajanje Pravilnika o količinah predpakiranih izdelkov (DN-MN-4.7.-01, v03).

Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane.

Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP, 2015, Čebelarska zveza Slovenije, 3. posodobljena izdaja.

Primer pravilne nalepke si lahko tudi natisnete, najdete jo na QR-povezavi:

